ANTHONY MICHAEL COLLINS
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2024. szeptember 12. [1]

C-247/23. sz. [Deldits] [i] ügy

VP
kontra
Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság

(a Fővárosi Törvényszék [Magyarország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – A természetes személyek védelme a személyes adatok kezelése vonatkozásában – (EU) 2016/679 rendelet – 16. cikk – A pontatlan személyes adatok helyesbítéséhez való jog – Transznemű menekült nemére vonatkozó adatok – Hatály”

I. Bevezetés

1. Az általános adatvédelmi rendeletnek [2] a helyesbítéshez való jogról szóló 16. cikke – e rendeletnek a pontosság elvéről szóló 5. cikke (1) bekezdésének d) pontjával összefüggésben értelmezve – megköveteli-e a menekültek nemzeti nyilvántartását vezető szervtől, hogy helyesbítse az általa egy személy nemére vonatkozóan a nyilvántartásba bejegyzett személyes adatokat? Amennyiben igen, milyen bizonyítékok követelhetők meg az e bejegyzés helyesbítését kérő személytől? A Fővárosi Törvényszék (Magyarország) e kérdésekre kíván választ kapni.

II. Jogi háttér

A. A GDPR

2. A GDPR-nak „A személyes adatok kezelésére vonatkozó elvek” című 5. cikke a következőket mondja ki:

„(1) A személyes adatok[nak]:

[…]

[1] Eredeti nyelv: angol.

[i] A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

[2] A természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (általános adatvédelmi rendelet) (HL 2016. L 119., 1. o.; helyesbítések: HL 2016. L 314., 72. o.; HL 2018. L 127., 2. o.; HL 2021. L 74., 35. o.; a továbbiakban: GDPR).

d) pontosnak és szükség esetén naprakésznek kell lenniük; minden észszerű intézkedést meg kell tenni annak érdekében, hogy az adatkezelés céljai szempontjából pontatlan személyes adatokat haladéktalanul töröljék vagy helyesbítsék (»pontosság«);

[…]”

3. A GDPR-nak „A helyesbítéshez való jog” című 16. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Az érintett jogosult arra, hogy kérésére az adatkezelő indokolatlan késedelem nélkül helyesbítse a rá vonatkozó pontatlan személyes adatokat. Figyelembe véve az adatkezelés célját, az érintett jogosult arra, hogy kérje a hiányos személyes adatok – egyebek mellett kiegészítő nyilatkozat útján történő – kiegészítését.”

4. A GDPR „Korlátozások” című 23. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az adatkezelőre vagy adatfeldolgozóra alkalmazandó uniós vagy tagállami jog jogalkotási intézkedésekkel korlátozhatja a 12–22. cikkben és a 34. cikkben foglalt, valamint a 12–22. cikkben meghatározott jogokkal és kötelezettségekkel összhangban lévő rendelkezései tekintetében az 5. cikkben foglalt jogok és kötelezettségek hatályát, ha a korlátozás tiszteletben tartja az alapvető jogok és szabadságok lényeges tartalmát, valamint az alábbiak védelméhez szükséges és arányos intézkedés egy demokratikus társadalomban:

a) nemzetbiztonság;

b) honvédelem;

c) közbiztonság;

d) bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése vagy a vádeljárás lefolytatása, illetve büntetőjogi szankciók végrehajtása, beleértve a közbiztonságot fenyegető veszélyekkel szembeni védelmet és e veszélyek megelőzését;

e) az Unió vagy valamely tagállam egyéb fontos, általános közérdekű célkitűzései, különösen az Unió vagy valamely tagállam fontos gazdasági vagy pénzügyi érdeke, beleértve a monetáris, a költségvetési és az adózási kérdéseket, a népegészségügyet és a szociális biztonságot;

f) a bírói függetlenség és a bírósági eljárások védelme;

g) a szabályozott foglalkozások esetében az etikai vétségek megelőzése, kivizsgálása, felderítése és az ezekkel kapcsolatos eljárások lefolytatása;

h) az a)–e) és a g) pontban említett esetekben – akár alkalmanként – a közhatalmi feladatok ellátásához kapcsolódó ellenőrzési, vizsgálati vagy szabályozási tevékenység;

i) az érintett védelme vagy mások jogainak és szabadságainak védelme;

j) polgári jogi követelések érvényesítése.

[…]”

B. A magyar jog

5. A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Met.)[3] 81. §-a a következőképpen rendelkezik:

„A menekültügyi hatóság a menekült, az oltalmazott, a befogadott, a menedékes, valamint az elismerését kérő és a dublini eljárás hatálya alatt álló (a továbbiakban együtt: e törvény hatálya alá tartozó személy) személyes adatait, a tartózkodásukkal és az őket megillető ellátással és támogatással összefüggő adatokat, továbbá az azokban bekövetkezett változásokat:

a) a menekült, az oltalmazott, a menedékes, illetve a befogadott jogállás fennállásának megállapítása és az ahhoz fűződő jogosultságok biztosítása,

b) az e törvényben és jogszabályban meghatározott ellátásra és támogatásra való jogosultság megállapítása,

c) személyazonosítás,

d) a párhuzamos eljárások megakadályozása, valamint

e) a kérelem többszöri benyújtásának megállapítása

céljából a menekültügyi nyilvántartásban kezeli”.

6. E törvény 82. §-ának f) pontja előírja:

„E fejezet alkalmazásában természetes személyazonosító adatok az e törvény hatálya alá tartozó személy következő adatai:

[…]

f) neme”.

7. Az említett törvény 83. §-a (1) bekezdésének a) pontja értelmében:

„A menekültügyi nyilvántartás az e törvény hatálya alá tartozó személy következő adatait tartalmazza:

a) természetes személyazonosító adatait;

[…]”.

8. A Met. 83/A. §-ának (5) bekezdése kimondja:

„A menekültügyi hatóság köteles hivatalból rögzíteni a menekültügyi nyilvántartásban a jogellenes bejegyzés törlését és a már megszerzett bejegyzés kijavítását vagy az elmulasztott bejegyzés kiegészítését.”

[3] A *Magyar Közlöny* 2007. évi 83. száma.

III. Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

9. 2014-ben az illetékes magyar hatóság menekült jogállást biztosított a „nőként született” iráni állampolgár V. P. (a továbbiakban: felperes)[4] részére. Az e határozat elfogadásához vezető eljárásban a felperes a menekült jogállása elismerésének okaként transzszexualitására hivatkozott, bizonyítékként pedig pszichiátriai és nőgyógyászati szakorvosi igazolásokat mutatott be. A menekültként való elismerése során az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (Magyarország; a továbbiakban: alperes) a felperes azonosításának megkönnyítése érdekében személyes adatokat, többek között nemre vonatkozó adatokat rögzített az általa vezetett menekültügyi nyilvántartásban. A nyilvántartásba a felperes nőként került bejegyzésre.

10. 2022-ben a felperes a GDPR 16. cikke alapján kérelmet nyújtott be az alpereshez a menekültügyi nyilvántartásban szereplő két adat kijavítása iránt: a nyilvántartásba vett nevének megváltoztatása és nemének nőről férfira történő változtatása. E kérelem alátámasztására a felperes ugyanazokat az orvosi igazolásokat nyújtotta be, mint amelyeket a menekültügyi eljárás keretében nyújtott be. Az alperes 2022. október 11-i határozatával elutasította e kérelmet (a továbbiakban: határozat). Megállapította, hogy a benyújtott iratok pusztán azt erősítik meg, hogy a felperes transznemű. Az iratok nem bizonyították, hogy nemi megerősítő sebészeti beavatkozásnak vetette alá magát, és hogy a felperes neme megváltozott.

11. A felperes e határozat megsemmisítése iránt keresetet indított a kérdést előterjesztő bíróság előtt. A felperes valamennyi releváns időpontban férfiként azonosította magát. Azzal érvelt, hogy fogalmi szempontból a transzszexualitás nemváltással jár együtt. A benyújtott orvosi igazolások megerősítik, hogy a felperesnek maszkulin a megjelenése, és a betegségek nemzetközi osztályozása szerinti F64.0 kód alá diagnosztizálták, amely a transzszexualizmusnak felel meg. Az EJEB ítélkezési gyakorlatára[5] támaszkodva a felperes arra hivatkozott, hogy a nemváltoztatáshoz nem szükséges sebészeti beavatkozás. A GDPR 16. cikke szerinti helyesbítési eljárás nem követeli meg az adott személytől, hogy „túlzott igazolást” mutasson be, többek között annak igazolását, hogy a nemi megerősítés céljából sebészeti beavatkozáson esett át. Mindenesetre e követelmény ellentétes az EJEB ítélkezési gyakorlatával. Sérti továbbá az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 1. cikkét (emberi méltósághoz való jog), 3. cikkét (személyi sérthetetlenséghez való jog), 7. cikkét (a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog) és 52. cikkének (3) bekezdését (az alapvető jogok azonos szintű védelmének elve). A felperes végül arra is felhívta a figyelmet, hogy számos tagállam[6] elismeri a transznemű személyek nyilatkozatát a nemi identitásuk jogi igazolásaként.

12. Az alperes a kereset elutasítását kéri. Azt állítja, hogy a felperes nem nyújtott be olyan közokiratot vagy egészségügyi dokumentumot, amely igazolta volna nemének megváltozását.

13. A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a GDPR 16. cikkének értelmezése szükséges annak tisztázásához, hogy az érintett milyen feltételek mellett kérheti a neme tekintetében nyilvántartásba vett adatok helyesbítését. Bár a Met. rendelkezik a nyilvántartásba vett adatok

[4] Az Oxford Dictionary of English második felülvizsgált kiadása (2005) szerint a „they”, „them” és „their” nemsemleges kifejezések „nem meghatározott nemű személy megjelölésére” használhatók. Annak érdekében, hogy ne sérüljön a kérdést előterjesztő bíróság EUMSZ 267. cikk szerinti, a tényállás megállapítására irányuló feladatköre, a jelen indítvány [angol nyelvi változata] ily módon utal a felperesre. Tudatosan eltérek az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) gyakorlatától, amely a nemi identitással kapcsolatos ítéleteiben – az előtte folyamatban lévő eljárás kimenetelétől függetlenül – a felperesek által a beadványaikban használt névmásokat használja.

[5] Lásd különösen: 2017. április 6-i A. P., Garçon és Nicot kontra Franciaország ítélet (CE:ECHR:2017:0406JUD007988512); 2018. október 11-i S. V. kontra Olaszország ítélet (CE:ECHR:2018:1011JUD005521608).

[6] A Belga Királyság, a Dán Királyság, Írország, a Görög Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Portugál Köztársaság és a Svéd Királyság.

módosításról és a hibás bejegyzések kijavításáról, nem szabályozza sem azt az eljárást, sem azokat a követelményeket, amelyek alapján a nemváltoztatás vagy az ebből következő névváltoztatás nyilvántartásba vehető.

14. Az Alkotmánybíróság (Magyarország) 2018. június 27-i határozatában [7] megállapította, hogy annak következtében, hogy a magyar jogalkotó nem fogadott el olyan eljárást, amely lehetővé teszi a jogszerűen letelepedett nem magyar állampolgárok számára, hogy nemüket és nevüket megváltoztassák, miközben e lehetőséget a magyar állampolgárok számára biztosítja, mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség áll fenn, mivel e helyzet sérti Magyarország Alaptörvényének II. cikkét (az emberi méltóság sérthetetlensége) és XV. cikkének (2) bekezdését (a megkülönböztetés tilalma). Az Alkotmánybíróság felhívta a Magyar Országgyűlést, hogy 2018. december 31-ig orvosolja ezt a mulasztást. A 2020. július 16-i Rana kontra Magyarország ítéletében [8] az EJEB megállapította, hogy Magyarország megsértette az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény (kihirdette: 1993. évi XXXI. tv.; a továbbiakban: EJEE) 8. cikkét azáltal, hogy nem biztosította a menekült számára annak lehetőségét, hogy a nemváltoztatás jogi elismerését lehetővé tévő eljárást indítson.

15. A Fővárosi Törvényszék emlékeztet arra, hogy az Alkotmánybíróság határozatainak és az EJEB ítéleteinek dacára a magyar szabályozás nem teszi lehetővé, hogy a Magyarországon jogszerűen tartózkodó, de e tagállam állampolgárságával nem rendelkező személyek számára elérhető legyen a nemváltoztatás jogi elismerésére irányuló eljárás. Röviddel az Alkotmánybíróság határozatát követően Magyarország az állampolgárok nemváltoztatása jogi elismerésének lehetőségét is megszüntette. A kérdést előterjesztő bíróság ezért úgy véli, hogy „arra sincs lehetősége, hogy a magyar állampolgárokra vonatkozó rendelkezések alkalmazásával, analógia útján töltse ki a joghézagot”.

16. E körülmények között a Fővárosi Törvényszék úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A GDPR 16. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy a tagállami jog szerint nyilvántartásokat kezelő hatóság az érintetti joggyakorlásra tekintettel köteles helyesbíteni a hatóság által nyilvántartott, az érintett személy nemére vonatkozó személyes adatot, amennyiben az a nyilvántartásban történt rögzítés óta megváltozott, ezáltal nem felel meg a GDPR 5. cikk (1) bekezdés d) pontjában lefektetett pontosság elvének?

2) Az 1. kérdésre adott igen válasz esetén úgy kell-e értelmezni a GDPR 16. cikkét, hogy a nemére vonatkozó adat helyesbítését kérelmező személytől elvárja, hogy helyesbítés iránti igényét bizonyítékokkal támassza alá?

3) A 2. kérdésre adott igen válasz esetén úgy kell-e értelmezni a GDPR 16. cikkét, hogy a kérelmezőnek igazolnia kell, hogy átesett nemátalakító műtéten?”

IV. A Bíróság előtti eljárás

17. A felperes, az észt, a spanyol, a francia, a magyar, a holland és a portugál kormány, valamint az Európai Bizottság nyújtott be írásbeli észrevételeket.

[7] 6/2018. sz. (VI. 27.) AB határozat.

[8] CE:ECHR:2020:0716JUD004088817.

18. A felperes írásbeli észrevételeiben az szerepelt, hogy „időközben” megszerezte a magyar állampolgárságot, és már nincs szükség a menekültügyi nyilvántartásban való szerepeltetésére. A Bíróság eljárási szabályzata 101. cikkének (1) bekezdése alapján a Bíróság felhívta a kérdést előterjesztő bíróságot, hogy nyújtson felvilágosítást azzal kapcsolatban, hogy a körülmények megváltozása milyen hatással van az alapjogvita kimenetelére. A kérdést előterjesztő bíróság azt válaszolta, hogy az nincs hatással az eljárás kimenetelére, mivel a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény[9] 85. cikkének (2) bekezdése szerint e bíróság „a közigazgatási tevékenység jogszerűségét […] a megvalósításának időpontjában fennálló tények alapján vizsgálja”.

19. A felperes, a spanyol, a francia, a magyar és a holland kormány, valamint az Európai Bizottság a 2024. június 3-i tárgyaláson előterjesztette szóbeli észrevételeit, és válaszolt a Bíróság által feltett kérdésekre.

V. Értékelés

A. Az első kérdés

1. Az első kérdéssel kapcsolatos álláspontok

20. A felperes azt állítja, hogy a GDPR 5. cikke (1) bekezdésének d) pontja szerint az adatok pontosságát az adatkezelés céljai szempontjából kell értékelni. A menekültügyi nyilvántartás célja, hogy lehetővé tegye a Magyarországon elismert menekültek azonosítását. Amennyiben a transznemű személy nyilvántartásba vett neme nem tükrözi azt a személyazonosságot, amelynek révén nyilvánosan elismerik, és amely ellentétben áll a jogi személyazonosságával, e nyilvántartás nem teszi lehetővé az azonosítását, sőt diszkriminációnak és zaklatásnak teheti ki. A GDPR 16. cikkét ezért úgy kell értelmezni, hogy lehetővé kell tennie a transznemű személyek nemére vonatkozó adatok helyesbítését.

21. A GDPR 5. cikke (1) bekezdésének d) pontjára, 6. cikkének (2) bekezdésére és 16. cikkére hivatkozva az észt kormány azt állítja, hogy a tagállamoknak ki kell alakítaniuk nemzeti jogukban egy olyan eljárást, amely a nemüket megváltoztató személyek számára lehetővé teszi a nemükre vonatkozóan a nyilvántartásban szereplő azon adatok helyesbítését, amelyek az adatkezelés céljára tekintettel pontatlanokká váltak.

22. A spanyol kormány előadja, hogy a transznemű identitás jogi elismerésére vonatkozó nemzeti szabályozás, amely feltételeket ír elő azon személyek számára, akik a nemükre vonatkozó, nyilvános nyilvántartásba bejegyzett személyes adatok helyesbítését kérik, korlátozza a GDPR 16. cikkében előírt helyesbítéshez való jog gyakorlását. Bár az ilyen korlátozások igazolhatók a GDPR 23. cikkében említett érdekek védelmének szükségességével, Magyarország nem hivatkozhat e rendelkezésre, mivel nem fogadott el a transznemű személyek nemének elismerése irányuló jogszabályokat. Mindenesetre az e rendelkezésben említett különböző érdekek a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő jogvita körülményei között nem relevánsak.

23. Mivel a felperes menekült jogállással rendelkezik, a spanyol kormány ezenkívül arra hivatkozik, hogy a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem szempontjából a GDPR rendelkezésein kívül más uniós jogi rendelkezések is relevánsak, így a Bíróságnak át kell

[9] A *Magyar Közlöny* 2017. évi 30. száma.

fogalmaznia az első kérdést. A Bíróságnak ezen összefüggésben többek között a Charta 7. és 21. cikkét, valamint a 2011/95 irányelv[10] 24. cikkének (1) bekezdését[11] és 25. cikkének (1) bekezdését[12] kell értelmeznie. A spanyol kormány arra hivatkozik, hogy e rendelkezésekkel ellentétes az olyan nemzeti jogrendszer, amely nem „rendelkezik semmilyen eljárásról olyan esetre, amikor egy menekült jogállással rendelkező, transz identitású személy szeretné kérni a menekültügyi nyilvántartásban szereplő, nemére vonatkozó adat megváltoztatását". Az ilyen eljárás hiánya az EJEB ítélkezési gyakorlatát is sérti.[13] A spanyol kormány analógia útján a Freitag ítéletre[14] hivatkozik, amely egy másik tagállam által végrehajtott névváltoztatás elismerésének egy adott tagállam általi megtagadására vonatkozott. Ebben az ítéletben a Bíróság megállapította, hogy az ugyanazon személyre alkalmazott két név közötti eltérésből adódó félreértés és hátrány korlátozhatja a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való, az EUMSZ 21. cikkben kimondott jog gyakorlását. A spanyol kormány szerint a 2011/95 irányelv 24. cikkének (1) bekezdése és 25. cikkének (1) bekezdése alapján kiállított tartózkodási engedélyben és úti okmányokban feltüntetett női nem és a felperes férfi nemi identitása – amely az előterjesztő bíróság szerint összhangban áll a viselkedésével és külső megjelenésével – közötti eltérés zavart és kétségeket ébreszthet az illető személyazonosságát és az említett iratok hitelességét illetően.

24. A francia kormány különbséget tesz a nyilvántartásba vételükkor pontatlan adatok és a később pontatlanná váló adatok között. Előadja, hogy a GDPR 5. cikke (1) bekezdésének d) pontja és 16. cikke értelmében a nemre vonatkozó adat visszamenőleges hatállyal helyesbíthető, ha az a nyilvántartásba vételének időpontjában pontatlan volt. Az anyakönyvi nyilvántartásokban a hatóságoknak érdekük fűződhet az adott személy személyazonosságára vonatkozó adatok változásainak nyomon követéséhez. Az ilyen helyesbítést lehetővé tévő bármely eljárás tehát úgy is kialakítható, hogy az e nyilvántartásokba bejegyzett valamennyi adat továbbra is megállapítható legyen.[15]

25. A magyar kormány úgy véli, hogy a GDPR 5. cikke (1) bekezdésének d) pontjával összefüggésben értelmezett 16. cikke és a Charta 8. cikkének (2) bekezdése jogot biztosít az érintettnek arra, hogy a valóságnak meg nem felelő, nemre vonatkozó adat helyesbítését kérje. Nem merült volna fel nehézség, ha a felperes a nemére vonatkozó olyan adat helyesbítését kérte volna, amelyet eredetileg tévesen rögzítettek. Mivel a magyar kormány szerint a felperes helyesen rögzített adat helyesbítését kéri, a GDPR 16. cikke nem alkalmazandó. E megközelítés alátámasztására e kormány a Nowak ítélettel[16] állít fel analógiát, amelyben a Bíróság megállapította, hogy a vizsgalapon található helytelen válaszok nem helyesbíthetők.

[10] A harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (átdolgozás) (HL 2011. L 337., 9. o.; helyesbítések: HL 2017. L 167., 58. o.; HL 2019. L 19., 20. o.).

[11] Amely előírja, hogy a tagállamok tartózkodási engedélyt állítanak ki a menekült jogállású személyek számára.

[12] Amelynek értelmében a tagállamok úti okmányokat állítanak ki a menekült jogállású személyek számára a területükön kívülre történő utazás céljából.

[13] Lásd különösen: 2020. július 16-i Rana kontra Magyarország ítélet, CE:ECHR:2020:0716JUD004088817; 2023. június 22-i R. K. kontra Magyarország ítélet, CE:ECHR:2023:0622JUD005400620.

[14] 2017. június 8-i Freitag ítélet (C-541/15, EU:C:2017:432, a továbbiakban: Freitag ítélet).

[15] Lásd analógia útján: 2022. február 17-i Y kontra Lengyelország ítélet, CE:ECHR:2022:0217JUD007413114.

[16] 2017. december 20-i Nowak ítélet (C-434/16, EU:C:2017:994) (a továbbiakban: Nowak ítélet).

26. A holland kormány megjegyzi, hogy a személyek nemváltoztatásának jogi elismerésére vonatkozó hatékony eljárás hiánya sérti a Charta 3. cikkét (személyi sérthetetlenséghez való jog) és 7. cikkét (a magán- és családi élet tiszteletben tartása). Az ilyen eljárás hiánya akadályozza a felperes azon jogát, hogy a GDPR 16. cikke alapján helyesbítse a nemére vonatkozó adatokat.

27. A portugál kormány úgy véli, hogy a GDPR-nak a Charta 1., 3., 7., 8. és 21. cikkével összefüggésben értelmezett 16. cikke megköveteli, hogy az érintetteknek lehetőségük legyen az azonosításuk céljából nyilvántartásba vett, nemükre vonatkozó adatok helyesbítésére, amennyiben ezen adatok az eredeti nyilvántartásba vételük óta megváltoztak.

28. A Bizottság arra hivatkozik, hogy az első kérdés azon az előfeltevésen alapul, hogy a menekültügyi nyilvántartásban szereplő, a felperesre vonatkozó információk pontatlanok lehetnek. E feltevés azt a kérdést veti fel, hogy egy személy nemére vonatkozó adatok pontossága függővé tehető-e attól, hogy a nem megváltoztatása jogilag elismerhető-e. Az EJEE 8. cikkére, a Charta 7. és 8. cikkére, valamint az EJEB ítélkezési gyakorlatára [17] tekintettel a Bizottság úgy véli, hogy a nemváltoztatás elismerése jogi keretének hiánya nem járhat azzal a hatással, hogy akadályozza a nemre vonatkozó pontatlan adatok nyilvános nyilvántartásban történő helyesbítését. E körülmények között a GDPR 16. cikke a Charta 7. és 8. cikkével, valamint 52. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezve megköveteli, hogy az említett nyilvántartás vezetéséért felelős hatóság helyesbítse az érintett nemére vonatkozó személyes adatokat, ha ezek az adatok pontatlanná váltak.

2. Az első kérdés hatálya

29. A Fővárosi Törvényszék által előterjesztett első kérdés azon az előfeltevésen alapul, hogy a felperes nemére vonatkozó, a menekültügyi nyilvántartásban szereplő adatokat helyesen vették nyilvántartásba, és ezek az adatok az e bejegyzés létrejötte óta megváltozott körülmények miatt pontatlanná váltak. A kérdést előterjesztő bíróság így arra keresi a választ, hogy a GDPR 16. cikke biztosít-e jogot e személyes adatok helyesbítésére annak érdekében, hogy az tükrözze a transznemű személy nemváltoztatását.

30. Az EUMSZ 267. cikk szerinti eljárás a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelynek révén az előbbi az uniós jog értelmezéséhez támpontokat nyújt az utóbbinak, amelyek szükségesek az utóbbi által eldöntendő jogvita megoldásához. Ezen együttműködés keretében a Bíróság vélelmezi a nemzeti bíróság uniós joggal kapcsolatos kérdéseinek relevanciáját. A Bíróság így csak akkor utasíthatja el az ilyen kérdések megválaszolását, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson. Mivel az előzetes döntéshozatali eljárásban a Bíróság feladata a tagállamok igazságszolgáltatásához való hozzájárulás, nem pedig általános vagy hipotetikus kérdésekről való jogi véleménynyilvánítás, adott esetben átfogalmazhatja az elé terjesztett kérdéseket. [18]

[17] Lásd különösen: 2002. július 11-i Christine Goodwin kontra Egyesült Királyság ítélet, CE:ECHR:2002:0711JUD002895795, 86–93. §.

[18] 2011. szeptember 15-i Unió de Pagesos de Catalunya ítélet (C-197/10, EU:C:2011:590, 16–18. pont); 2019. szeptember 26-i UTEP-ítélet (C-600/18, EU:C:2019:784, 17. pont).

31. A jelen ügyben jelentős különbséget látok a kérdést előterjesztő bíróság által az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban leírt tényállás és az első kérdés szövege között. E tényállás azt mutatja, hogy a felperes nemi identitásának megváltozására a menekült jogállásának 2014-ben történő elismerését megelőzően került sor, így úgy tűnik, hogy a nemi identitás e megváltozása volt az alapja annak, hogy Magyarország a felperes menekült jogállását elismerte.[19] Úgy tűnik továbbá, hogy a felperes neme 2014 óta nem változott. A felperes nemének a menekültügyi nyilvántartásba való bejegyzése ily módon a bejegyzés időpontjában helytelen volt. A kérdést előterjesztő bíróság előtt tehát olyan ügy van folyamatban, amelyben a helyesbítendő adatokat kezdettől fogva helytelenül jegyezték be, nem pedig olyan, amelyben az adatok e bejegyzés nyilvántartásban való rögzítése „óta”[20] pontatlanná váltak. A kérdést előterjesztő bírósághoz benyújtott kereset így egy eredeti hiba kijavítására irányul, nem pedig arra, hogy az említett bejegyzést a körülmények megváltozásának tükrözése érdekében módosítsák.

32. Annak érdekében, hogy a Bíróságnak ne olyan hipotetikus kérdésre kelljen válaszolnia, amely megfosztaná az EUMSZ 267. cikk által ráruházott hatáskörtől, azt javaslom, hogy a Bíróság az első kérdés megválaszolása során az előzetes döntéshozatalra utaló határozat alapjául szolgáló tényállást vegye figyelembe.[21]

33. A spanyol kormány észrevételeivel szemben úgy vélem, hogy a Fővárosi Törvényszék által előterjesztett kérdések nem arra irányulnak, hogy az uniós jog előírja-e a tagállamok számára, hogy olyan jogi keretet hozzanak létre, amely lehetővé teszi az általuk menekültként elismert személy nemi identitása megváltozásának jogi elismerését. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem kifejezetten a pontatlan adatok helyesbítéséhez való, a GDPR 5. és 16. cikke szerinti jog jellegére és hatályára vonatkozik. E rendelkezéseknek a kérdést előterjesztő bíróság által ismertetett tényállásra tekintettel történő értelmezése elegendő ahhoz, hogy lehetővé tegye számára az alapjogvita eldöntését. Ebben az összefüggésben megjegyzem, hogy a Fővárosi Törvényszék nem vizsgálta a fellebbező nevének a menekültügyi nyilvántartásában történő helyesbítésére irányuló kérelmet, ezért úgy tűnik, hogy e kérelem járulékos jellegű a felperes nemére vonatkozó bejegyzés megváltozása iránti kérelemhez képest. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tehát nem vonatkozik a GDPR 16. cikkének a nyilvántartásba vett név módosítása iránti kérelemmel összefüggésben történő esetleges alkalmazására.[22] A jelen eljárás a 2011/95 irányelv 24. cikke (1) bekezdésének és 25. cikke (1) bekezdésének értelmezésére sem ad

[19] A kérdést előterjesztő bíróság által a Bíróságnak megküldött iratanyag a menekültügyi eljárás keretében benyújtott olyan dokumentumokat és bizonyítékokat tartalmaz, amelyek széles körben hivatkoznak a felperes transznemű identitására. Jóllehet a felperes menekült jogállásának elismerésére vonatkozó határozat nem jelöli pontosan meg az e határozat alapjául szolgáló okokat, a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálat függvényében úgy tűnik, hogy a felperes menekült jogállását a transznemű identitásán alapuló üldözési cselekmények miatt ismerték el. Lásd analógia útján a 2011/95 irányelv 10. cikke (1) bekezdésének d) pontját.

[20] Lásd az első kérdés szövegét.

[21] Lásd: 1981. december 16-i Foglia ítélet (244/80, EU:C:1981:302, 18. és 19. pont).

[22] A tárgyaláson a felperes képviselője azt állította, hogy a névváltoztatás iránti kérelem járulékos jellegű a nemváltoztatás iránti kérelemhez képest. A magyar kormány írásbeli észrevételeiben arra hivatkozik, hogy a névváltoztatás nem járulékos jellegű a nemváltoztatáshoz képest. Richard de la Tour főtanácsnok Asociația Accept és társai ügyre vonatkozó indítványában (C-4/23, EU:C:2024:385, 59–64. pont) úgy vélte, hogy nem okoz nehézséget a keresztnév megváltoztatása elismerésének a nemváltoztatás elismerésétől való elkülönítése, „még akkor sem, ha a keresztnév látszólag más társadalmi nemhez kapcsolódik, mint amelyet szociológiai szempontból a születéskor bejegyzett biológiai nemhez társítanak”.

lehetőséget a Bíróságnak. A Fővárosi Törvényszék végzése nem említette ezeket a rendelkezéseket, és azokat a tartózkodási engedélyeket vagy úti okmányokat sem pontosította, amelyeket e rendelkezéseknek megfelelően állíthattak ki a felperes számára.[23]

3. A helyesbítéshez való jog

34. A GDPR (4) és (10) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett 1. cikkének (2) bekezdéséből kitűnik, hogy a GDPR célja többek között a természetes személyek alapvető jogainak és szabadságainak magas szintű védelme a személyes adataik Európai Unión belüli kezelése tekintetében. A GDPR jogi keretet hoz létre a Charta személyes adatok védelméről szóló 8. cikkében foglalt követelmények végrehajtásához. Ezekhez szorosan kapcsolódik a magánélet tiszteletben tartásához való jog, amelyet a Charta 7. cikke rögzít.[24]

35. A GDPR nagyon tág tárgyi hatállyal rendelkezik. A GDPR 2. cikkének (1) bekezdése értelmében e rendeletet „kell alkalmazni a személyes adatok részben vagy egészben automatizált módon történő kezelésére, valamint azoknak a személyes adatoknak a nem automatizált módon történő kezelésére, amelyek valamely nyilvántartási rendszer részét képezik, vagy amelyeket egy nyilvántartási rendszer részévé kívánnak tenni”, anélkül hogy különbséget tenne az érintett adatkezelési művelet adatkezelőjének személye alapján. A GDPR 2. cikkének (2) bekezdésében meghatározott kivételek mellett, amelyekre a felperes látszólag nem hivatkozik, a GDPR magánszemélyek és közhatalmi szervek által végzett adatkezelési műveletekre is alkalmazandó.[25]

36. A „személyes adatnak” a GDPR 4. cikkének 1. pontjában szereplő fogalommeghatározása nem utal a természetes személy „biológiai nemére” vagy „nemére” mint olyan tényezőre, amely közvetlenül vagy közvetve azonosíthat valamely természetes személyt. A „személyes adat” e rendelkezésben található meghatározásában szereplő „bármely információ” kifejezés mindazonáltal tág jelentést ad e fogalomnak.[26] A „természetes személy testi, fiziológiai, genetikai, szellemi, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára vonatkozó […] tényező[kre]” való hivatkozás kellően tágnak tűnik ahhoz, hogy a természetes személy nemét is magában foglalja.[27] Ebből következik, hogy a felperes személyes adatainak – így a nemére vonatkozó adatainak – a menekült jogállású személyek nyilvános nyilvántartásába való bejegyzése a GDPR 4. cikkének 2. pontja értelmében véve személyes adatok „kezelésének” minősül.

37. A GDPR 5. cikke (1) bekezdésének a), b), c) és d) pontja értelmében a személyes adatok kezelését jogszerűen, tisztességesen és az érintett számára átlátható módon kell végezni, a személyes adatok gyűjtése csak meghatározott, egyértelmű és jogszerű célból történhet, a

[23] Nehéz a Freitag ítéletet a jelen ügy körülményeire analógia útján alkalmazni. Ez az ítélet az uniós polgároknak az EUMSZ 21. cikk szerinti, a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való alapvető jogára vonatkozott. Amint az a jelen indítvány 18. pontjából kitűnik, a kérdést előterjesztő bíróság kifejezetten kizárta a felperes uniós polgárságának az előtte folyamatban lévő jogvita szempontjából fennálló relevanciáját. Úgy tűnik, hogy a jelen ügy határokon átnyúló elemet sem tartalmaz. Az e kérdéssel kapcsolatos vita hiányában azon az álláspontom vagyok, hogy Bíróság nem dönthet e kérdésben. Lásd még: Richard de la Tour főtanácsnok Asociaigia Accept és társai ügyre vonatkozó indítványa (C-4/23, EU:C:2024:385, 40., 89. és 90. pont); 2021. december 14-i Stolichna obshtina, rayon „Pancharevo” ítélet (C-490/20, EU:C:2021:1008, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), amely az uniós polgárság hasonló helyzetekben fennálló relevanciáját hangsúlyozza.

[24] 2023. június 5-i Bizottság kontra Lengyelország (A bírák függetlensége és magánélete) ítélet (C-204/21, EU:C:2023:442), 332. pont.

[25] 2023. március 2-i Norra Stockholm Bygg ítélet (C-268/21, EU:C:2023:145, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A GDPR 2. cikkének (3) bekezdése egy további kivételt tartalmaz a személyes adatok uniós intézmények, szervek, hivatalok és ügynökségek általi kezelése tekintetében. A GDPR 2. cikkének (2) bekezdése szigorúan értelmezendő: 2020. július 16-i Facebook Ireland és Schrems ítélet (C-311/18, EU:C:2020:559, 84. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[26] 2023. május 4-i Österreichische Datenschutzbehörde és CRIF ítélet (C-487/21, EU:C:2023:369, 23. pont).

[27] Lásd analógia útján: 2014. július 17-i YS és társai ítélet (C-141/12 és C-372/12, EU:C:2014:2081, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

személyes adatoknak az adatkezelés céljai szempontjából megfelelőnek és relevánsnak kell lenniük, valamint pontosnak és szükség esetén naprakésznek kell lenniük.[28] A GDPR 5. cikke (1) bekezdésének d) pontja értelmében a személyes adatoknak pontosnak „kell" lenniük. Minden észszerű intézkedést meg kell tenni annak érdekében, hogy az adatkezelés céljai szempontjából pontatlan személyes adatokat haladéktalanul töröljék vagy helyesbítsék.

38. A GDPR 6. cikkének (1) bekezdése kimerítően felsorolja azokat az eseteket, amikor a személyes adatok kezelése jogszerű.[29] A személyes adatok menekültügyi nyilvántartásban történő kezelése főszabály szerint jogszerű a GDPR 6. cikke (1) bekezdése első albekezdésének e) pontja alapján. A GDPR 6. cikkének (2) bekezdésével összhangban a tagállamok az e rendeletben foglalt, adatkezelésre vonatkozó szabályok alkalmazásának kiigazítása érdekében, a 6. cikk (1) bekezdése első albekezdésének e) pontjának való megfelelés céljából fenntarthatnak vagy bevezethetnek konkrét rendelkezéseket az adatkezelés jogszerűségének és tisztességességének biztosítására. A GDPR 6. cikkének (3) bekezdése szerint a 6. cikk (1) bekezdése első albekezdésének e) pontja alapján történő adatkezelésnek az uniós vagy az adatkezelőre alkalmazandó tagállami jogon kell alapulnia. E jogalapnak emellett közérdekűnek kell lennie, és arányosnak kell lennie az általa követett jogszerű céllal.[30] A Bíróság rendelkezésére álló ügyiratok egyike sem utal arra, hogy a menekült nemének a magyarországi menekültügyi nyilvántartásba való bejegyzése és e bejegyzés fenntartása ne felelne meg a GDPR 6. cikkének.[31]

39. A Charta 8. cikkének (2) bekezdése többek között előírja, hogy „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy a róla gyűjtött adatokat megismerje, és joga van azokat kijavíttatni". A GDPR 16. cikke e jogot tükrözi.[32] A helyesbítéshez való jog és annak a magánszemélyek kezdeményezésére történő érvényesítése[33] hozzájárul a GDPR 5. cikke (1) bekezdésének d) pontjában meghatározott pontosság elvének tiszteletben tartásához.

40. Mivel a személyes adat pontossága a kezelésének körülményeitől függően változhat, az adatgyűjtés célja közvetlen hatással van az adat pontosságának értékelésére.[34] A magyarországi menekültügyi nyilvántartás egyik felsorolt célja a személy azonosítása,[35] a „nem" pedig a „természetes személyt azonosító adatnak" minősül.[36] 2014-ben, amikor Magyarország elismerte a felperes menekült jogállását, transznemű férfiként azonosították. Az illetékes magyar hatóságok

[28] A pontos adatok kezdetben jogszerű kezelése idővel összeegyeztethetetlenné válhat a GDPR-ral, ha az adatok az eltelt időre tekintettel a fenti célok szempontjából már nem megfelelőnek, irrelevánsnak vagy többé nem relevánsnak, illetve túlzott mértékűnek bizonyulnak. 2019. szeptember 24-i GC és társai (Különleges adatokra mutató linkek törlése) ítélet (C-136/17, EU:C:2019:773, 74. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[29] 2023. július 4-i Meta Platforms és társai (Közösségi hálózat általános felhasználási feltételei) ítélet (C-252/21, EU:C:2023:537, 90. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[30] 2023. június 5-i Bizottság kontra Lengyelország (A bírák függetlensége és magánélete) ítélet (C-204/21, EU:C:2023:442, 335–337. pont).

[31] A felperes adatainak kezelése és nemének a menekültügyi nyilvántartásba való bejegyzése nem tűnik úgy, mint amely a személyes adatoknak GDPR 9. cikkének (1) bekezdése értelmében tiltott, különleges kategóriáit érinti. A személy nemére vonatkozó adatok véleményem szerint nem tekinthetők „genetikai adatoknak" vagy a „természetes személy szexuális életére vagy szexuális irányultságára vonatkozó adatoknak".

[32] Lásd ebben az értelemben: 2023. január 12-i Österreichische Post (A személyes adatok címzettjeire vonatkozó információk) ítélet (C-154/21, EU:C:2023:3, 44. pont).

[33] A GDPR 79. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási vagy nem bírósági útra tartozó jogorvoslatok sérelme nélkül, minden személyesadat-kezeléssel érintett személy hatékony bírósági jogorvoslatra jogosult, ha megítélése szerint a személyes adatainak e rendeletnek nem megfelelő kezelése következtében megsértették az e rendelet szerinti jogait.

[34] Lásd analógia útján: Nowak ítélet, 53. pont. Az adat helyességét eseti alapon, az ügy valamennyi körülményét figyelembe véve kell értékelni.

[35] Lásd a Met. 81. §-ának c) pontját.

[36] Lásd a Met. 82. §-ának f) pontját.

elfogadták a felperes által e nemi identitás alátámasztására benyújtott bizonyítékokat. Úgy tűnik tehát, hogy a felperes „nő” nemének a menekültügyi nyilvántartásba történő bejegyzése a GDPR 5. cikke (1) bekezdésének d) pontja szempontjából pontatlan volt.

41. Mindenképpen lehetővé kell tenni az ilyen bejegyzés helyesbítését a GDPR 5. cikke (1) bekezdésének d) pontjával összefüggésben értelmezett 16. cikke alapján.[37] Függetlenül azon megfontolásoktól, amelyek e rendelkezéseknek a létrehozása idején helyes bejegyzés helyesbítése esetén történő alkalmazásával kapcsolatban felmerülhetnek (amely felveti a GDPR által az adatkezelők számára előírt azon kötelezettség terjedelmének kérdését, hogy az adatokat naprakészen tartsák és dinamikusan kezeljék), e rendelkezések okafogyottá válnának, ha nem biztosítanák az érintettek számára azt a jogot, hogy olyan nyilvántartás helyesbítését kérjék, amelyről bebizonyosodott, hogy a létrehozásakor pontatlan volt.

42. A magyar kormány mindazonáltal előadja, hogy a GDPR 6. cikkének (2) és (3) bekezdése szerint az érintett azon joga, hogy a hivatalos nyilvántartásokban, például a menekültügyi nyilvántartásban szereplő bejegyzés helyesbítését kérje, kizárólag tagállami jog alapján, nem pedig a GDPR 16. cikkére való közvetlen hivatkozás útján gyakorolható.

43. Jóllehet a GDPR 6. cikke (1) bekezdése első albekezdése e) pontjának, 6. cikke (2) bekezdésének és 6. cikke (3) bekezdésének együttesen értelmezett rendelkezései „mozgásteret”[38] biztosítanak a tagállamok számára, és lehetőséget adnak számukra arra, hogy konkrétabb rendelkezéseket tartsanak fenn vagy vezessenek be a GDPR azon rendelkezéseinek „kiigazítása”[39] céljából, amelyek alapján az adatkezelők jogszerűen kezelhetnek személyes adatokat a közérdekű vagy közhatalmi feladat teljesítése során,[40] Magyarország állításaival szemben a GDPR 16. cikke alapján egyértelmű, hogy a helyesbítéshez való jog a 6. cikk (1) bekezdése első albekezdésének e) pontja alapján történő jogszerű adatkezelésre is alkalmazandó. A GDPR-nak az érintettek jogaira vonatkozó egyéb rendelkezéseivel ellentétben a GDPR 16. cikke nem pontosítja, hogy a helyesbítéshez való jogot e rendelet 6. cikkének bizonyos rendelkezéseire tekintettel milyen módon kell gyakorolni.[41] Mindenesetre a tagállamok ilyen rendelkezések fenntartására vagy bevezetésére vonatkozó hatásköre semmi esetre sem valósíthat meg a Charta 8. cikkének (2) bekezdésében foglalt, a kijavíttatáshoz való jogtól való eltérést. Az, hogy a tagállamok jogi keretet hozhatnak létre a GDPR 16. cikke szerinti helyesbítéshez való jog gyakorlati alkalmazásának biztosítására, többek között e rendelet 6. cikke (1) bekezdése első

[37] A felperes menekült jogállása elismerésének indokai és a menekültügyi nyilvántartásba „nő” neműként való bejegyzése a megfelelő ügyintézéshez való joggal is ellentétes. Bár a Charta 41. cikke (1) bekezdésének nem a tagállamok a címzettjei, az e rendelkezésben foglalt megfelelő ügyintézéshez való jog az uniós jog olyan általános elvét tükrözi, amelyet a tagállamoknak az uniós jog, így a 2011/95 irányelv végrehajtása során tiszteletben kell tartaniuk. 2022. február 10-i Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Elévülési idő) ítélet (C-219/20, EU:C:2022:89, 36. és 37. pont).

[38] Lásd a GDPR (10) preambulumbekezdését.

[39] A „kiigazítása” kifejezésnek a GDPR 6. cikkének (2) bekezdésében történő használatából kitűnik, hogy e rendelkezés célja, hogy lehetővé tegye a tagállamok számára, hogy a közérdekű vagy az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében végzett feladat végrehajtásához szükséges személyesadat-kezelésére vonatkozó különös rendelkezéseket vezessenek be vagy tartsanak fenn. Ezért nem járhat azzal a hatással, hogy korlátozza az e rendelet más rendelkezéseiben előírt jogok és kötelezettségek hatékony érvényesülését, lásd a GDPR (10) preambulumbekezdését.

[40] 2022. október 20-i Koalitsia „Demokratichna Bulgaria – Obedinenie” ítélet (C-306/21, EU:C:2022:813, 50. pont).

[41] Lásd különösen a GDPR 21. cikkének (1) bekezdését, amely a tiltakozáshoz való jogra utal az említett rendelet 6. cikke (1) bekezdése első albekezdésének e) és f) pontján alapuló személyesadat-kezelés összefüggésében. Lásd még a GDPR 13. cikke (1) bekezdésének d) pontját, (2) bekezdésének d) pontját, 17. cikke (1) bekezdésének d) pontját és 20. cikke (1) bekezdésének a) pontját, amelyek a 6. cikke (1) bekezdése első albekezdésének egyes pontjaira utalnak.

albekezdésének e) pontja szerinti általános közérdeket szolgáló nyilvántartások vezetése tekintetében, semmilyen módon nem korlátozhatja a helyesbítéshez való joghoz való hozzáférést vagy annak gyakorlását. [42]

44. A GDPR 5. cikke (1) bekezdésének d) pontjában foglalt pontosság elvére tekintettel értelmezett, helyesbítéshez való jog azonban nem abszolút, és annak gyakorlása bizonyos feltételek mellett korlátozható. [43] A GDPR 23. cikke felsorol néhány olyan körülményt, amelyek fennállása esetén e jog – az érintetteket megillető egyéb jogok mellett – korlátozható. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem nem hivatkozik erre a rendelkezésre, és a magyar kormány sem említi azt írásbeli észrevételeiben annak érdekében, hogy a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapjául szolgáló körülmények között körülhatárolja a GDPR 16. cikkének alkalmazási körét. A GDPR 23. cikke (1) bekezdésének e) pontja [44] és (73) preambulumbekezdése többek között úgy rendelkezik, hogy az adatkezelőre vagy adatfeldolgozóra alkalmazandó uniós vagy tagállami jog korlátozhatja a GDPR 5. és 16. cikke által előírt kötelezettségek és jogok hatályát „az Unió vagy valamely tagállam egyéb fontos, általános közérdekű célkitűzései”, mint például az „általános közérdeket szolgáló nyilvántartások vezetés[ének]” védelme érdekében. [45] Az ilyen korlátozásnak jogalkotási intézkedés formáját kell öltenie, tiszteletben kell tartania az alapvető jogok és szabadságok lényegét, és egy demokratikus társadalomban szükséges és arányos intézkedésnek kell lennie. [46] A tagállamoknak tehát a GDPR 23. cikke (1) bekezdésének e) pontjára kell támaszkodniuk a helyesbítéshez való jog bizonyos körülmények között történő korlátozásához, annak érdekében, hogy biztosítják a hivatalos nyilvántartások, így az anyakönyvi nyilvántartások megbízhatóságát és következetességét. [47] Ez önmagában nem képezheti akadályát annak, hogy a felperes nemének a menekültügyi nyilvántartásban történő helyesbítése iránt kérelmet terjesszenek elő annak érdekében, hogy az említett nyilvántartásba való bejegyzés időpontjában fennálló nemi identitását rögzítsék. Egy ilyen kérelem elfogadása csak növeli e nyilvántartás megbízhatóságát és az abban rögzített adatok pontosságát. [48]

[42] Lásd a GDPR (59) preambulumbekezdését, amely kimondja, hogy „[a]z érintettek e rendeletben biztosított jogainak gyakorlását megkönnyítő intézkedéseket kell biztosítani, ideértve olyan mechanizmusok biztosítását, amelyek által többek között az érintettnek lehetősége van díjmentesen kérelmezni, illetve adott esetben megkapni különösen a személyes adatokhoz való hozzáférést, azok helyesbítését és törlését, valamint gyakorolja a tiltakozáshoz való jogát. Az adatkezelő ennek megfelelően biztosítja a kérelmek elektronikus benyújtását lehetővé tevő eszközöket is, különösen, ha a személyes adatok kezelése elektronikus úton történik. Az adatkezelőt kötelezni kell arra, hogy az érintett kérelmére indokolatlan késedelem nélkül, de legkésőbb egy hónapon belül válaszoljon, és ha az adatkezelő az érintett bármely kérelmének nem tesz eleget, indokolnia kell azt”.

[43] Lásd analógia útján: 2022. június 21-i Ligue des droits humains ítélet (C-817/19, EU:C:2022:491, 112. pont), amelyben a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a Charta 7. és 8. cikkében biztosított alapvető jogok nem korlátlan jogosultságokat jelentenek, hanem azokat a társadalomban betöltött szerepük alapján kell megítélni.

[44] Lásd Bobek főtanácsnok J & S Service ügyre vonatkozó indítványát (C-620/19, EU:C:2020:649, 130. pont) a GDPR 23. cikke (1) bekezdése e) pontjának „nyitott megfogalmazásáról”. Bár a korlátozásokat szűken kell értelmezni, a „különösen” kifejezésnek a GDPR 23. cikke (1) bekezdésének e) pontjában történő használata nem korlátozza e rendelkezés hatályát az abban foglalt tárgykörökre, hanem magában foglalja „az Unió vagy valamely tagállam egyéb fontos, általános közérdekű célkitűzéseit”. A GDPR 23. cikke szerinti korlátozások szigorú értelmezéséről lásd: 2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítélet (C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791, 210. pont). Lásd még az Európai Adatvédelmi Testületnek a GDPR 23. cikke szerinti korlátozásokról szóló, 2021. október 13-i 10/2020 iránymutatása 2.1. változatának 3. pontját.
https://www.edpb.europa.eu/system/files/2021–10/edpb_guidelines202010_on_art23_adopted_after_consultation_en.pdf.

[45] A GDPR (73) preambulumbekezdése szerint „[a]z uniós és a tagállami jog olyan mértékig korlátozhat bizonyos elveket, a tájékoztatáshoz való jogot, a hozzáférési [és] helyesbítési [jogot] […], amilyen mértékig ez egy demokratikus társadalomban szükségesnek és arányosnak tekinthető […] [az] általános közérdeket szolgáló nyilvántartások vezetése […] érdekében […]. E korlátozásoknak tiszteletben kell tartaniuk a Charta, valamint az [EJEE] rendelkezéseit.”

[46] Ez valójában a Charta 52. cikkének (1) bekezdését tükrözi.

[47] Lásd analógia útján: 2023. január 31-i Y kontra Franciaország ítélet (CE:ECHR:2023:0131JUD007688817, 89. §).

[48] A kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálat függvényében.

45. Ezért azt javaslom, hogy a Bíróság a GDPR 16. cikkét az 5. cikke (1) bekezdésének d) pontjával összefüggésben úgy értelmezze, hogy a menekültügyi nyilvántartás vezetéséért felelős nemzeti hatóság köteles kérelemre helyesbíteni a menekült nemére vonatkozó azon személyes adatot, amelyet az említett hatóság az e nyilvántartásba való bejegyzés időpontjában helytelenül rögzített.

B. A második és a harmadik kérdés

46. A második és a harmadik kérdés arra irányul, hogy a GDPR 16. cikke alapján a nemére vonatkozó bejegyzés helyesbítését kérelmező személynek milyen bizonyítékokat kell benyújtania e kérelem alátámasztása érdekében, és e személy kötelezhető-e annak bizonyítására, hogy nemi megerősítő sebészeti beavatkozáson esett át. E kérdések vizsgálhatók együttesen.

47. A GDPR 16. cikke nem pontosítja, hogy az érintettnek milyen bizonyítékokat kell benyújtania – ha egyáltalán kell – ahhoz, hogy „az adatkezelő indokolatlan késedelem nélkül helyesbítse a rá vonatkozó pontatlan személyes adatokat”. Ez annak realitását tükrözi, hogy az adatok pontosságát, illetve pontatlanságát, valamint helyesbítésük szükségességét esetről esetre kell értékelni, így az e célból megkövetelhető bizonyítékok is eltérőek. Tekintettel az „adatkezelőnek” a GDPR 4. cikkének 7. pontjában szereplő tág fogalommeghatározására, amely a közhatalmi szervekre és a természetes személyekre is kiterjed, a helyesbítéshez való jogra vonatkozó szabályokat vagy részletszabályokat jogszabály is tartalmazhatja,[49] vagy azokat eseti alapon, egyedi körülmények figyelembevétele alapján is el lehet fogadni. Ebből következik, hogy az adatok helyesbítését kérő személytől adott esetben megkövetelhető olyan bizonyítékok benyújtása, amelyek észszerűen szükségesek annak megállapításához, hogy ezen adatok gyűjtésük vagy kezelésük célja szempontjából pontatlanok.[50] Hangsúlyozni kell, hogy az érintettnek nem kell állítania vagy bizonyítania a pontatlan adatok helyesbítéséhez fűződő különös érdekét, illetve azt, hogy az állítólagos pontatlanság bármilyen kárt okoz. A jelen ügyben – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálat függvényében – úgy vélem, hogy elegendő, ha a felperes bizonyítékokat terjeszt elő annak alátámasztására, hogy 2014-ben Magyarország a korábban fennálló transznemű identitása alapján ismerte el a felperes menekült jogállását, és a menekültügyi nyilvántartás pontatlanul tartalmazza az ezen identitásra utaló adatot.[51]

48. A GDPR egyáltalán nem követeli meg a felperestől annak bizonyítását, hogy nemi megerősítő sebészeti beavatkozáson esett át. Az EJEB sorozatosan elítélte az ilyen követelmény előírását, azt állítva, hogy a „transznemű személyek nemi identitása elismerésének azon feltételhez való kötése, hogy sterilizációs műtéti beavatkozásnak vagy kezelésnek, illetve olyan műtéti beavatkozásnak vagy kezelésnek vessék alá magukat, amely nagy valószínűséggel meddőséghez vezet, és amelynek nem kívánják magukat alávetni, ahhoz vezet, hogy az [EJEE] 8. cikkében foglalt magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog teljeskörű gyakorlását az e rendelkezés által, illetve az [EJEE] 3. cikke által védelemben részesített testi sérthetetlenséghez való jogról való lemondástól teszi

[49] Lásd analógia útján: 2023. december 14-i Natsionalna agentsia za prihodite ítélet (C-340/21, EU:C:2023:986, 60. pont).

[50] Lásd analógia útján: 2022. december 8-i Google (Állítólagosan valótlan tartalomra mutató linkek törlése) ítélet (C-460/20, EU:C:2022:962, 68. pont).

[51] Az előterjesztő bíróság által benyújtott ügyiratból kiderül, hogy érdemi bizonyítékai vannak, amely alapján megállapítható a menekültügyi nyilvántartásban a felperes nemére vonatkozó adat pontatlansága.

függővé.”[52] Az ilyen követelmény előírása számos esetben azzal a hatással járna, hogy a transznemű személy nemére vonatkozó adatnak a GDPR 16. cikke alapján történő helyesbítésére vonatkozó jog nem gyakorolható.[53] Az ilyen bizonyítékok előterjesztésére vonatkozó követelmény véleményem szerint sértené az emberi méltóságot is, amely a Charta 1. cikkének megfelelően sérthetetlen, és amelyet tiszteletben kell tartani és védelmezni kell. E követelmény továbbá összeegyeztethetetlen a Charta 3. cikkének (1) bekezdésével, amely kimondja, hogy „[m]indenkinek joga van a testi és szellemi sérthetetlenséghez”, valamint a Charta 7. cikkével (a magán- és a családi élet tiszteletben tartása). Ebben az összefüggésben hozzáteszem, hogy a nemzeti bíróságoknak a GDPR alkalmazása során tiszteletben kell tartaniuk a Charta által elismert jogokat.

VI. Végkövetkeztetés

49. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Fővárosi Törvényszék (Magyarország) által feltett kérdésekre a következőképpen válaszoljon:

A természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (általános adatvédelmi rendelet) 16. cikkét az 5. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben

úgy kell értelmezni, hogy a menekültügyi nyilvántartás vezetésével megbízott nemzeti hatóság:

1) köteles kérelemre helyesbíteni a menekült nemére vonatkozó azon személyes adatot, amelyet az említett hatóság az e nyilvántartásba való bejegyzés időpontjában pontatlanul rögzített;

2) az adatok helyesbítését kérő személytől megkövetelheti, hogy bizonyítékot szolgáltasson annak alátámasztására, hogy az adatok a gyűjtésük vagy a kezelésük céljai szempontjából pontatlanok, de nem kötelezheti annak bizonyítására, hogy nemi megerősítő sebészeti beavatkozáson esett át.

[52] Lásd: 2017. április 6-i A. P., Garçon és Nicot kontra Franciaország ítélet [CE:ECHR:2017:0406JUD007988512, 131. §; 2019. január 19-i X és Y kontra Románia ítélet (CE:ECHR:2021:0119JUD000214516, 165. §). Az EJEB ítéletei nem kötelezők a Bíróságra nézve, mivel az Európai Unió nem csatlakozott az EJEE-hez. A Charta 52. cikkének (3) bekezdése alapján a Bíróságnak biztosítania kell, hogy a Charta 3. cikke (1) bekezdésének és 7. cikkének az általa történő értelmezése olyan védelmi szintet biztosítson, amely nem alacsonyabb az EJEE 3. és 8. cikkében biztosított, az EJEB által értelmezett védelmi szintnél. Lásd analógia útján: 2021. október 6-i W. Ż. (A legfelsőbb bíróság rendkívüli ellenőrzéssel és közügyekkel foglalkozó tanácsa – Kinevezés) ítélet (C-487/19, EU:C:2021:798, 123. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Az EJEB által többek között a 2017. április 6-i A. P., Garçon és Nicot kontra Franciaország ítéletben (CE:ECHR:2017:0406JUD007988512) meghatározott védelmi szint tehát releváns a kérdést előterjesztő bíróság előtti eljárásban.

[53] Lásd analógia útján: 2022. december 8-i Google (Állítólagosan valótlan tartalomra mutató linkek törlése) ítélet (C-460/20, EU:C:2022:962, 68. pont).